

TRUNG TÂM HỌC TẬP CỘNG ĐỒNG TRONG VIỆC TẠO CƠ HỘI HỌC TẬP SUỐT ĐỜI CHO MỌI NGƯỜI - KINH NGHIỆM CỦA THÁI LAN

ThS. NGUYỄN MINH TUẤN
Viện Khoa học Giáo dục Việt Nam

1. Đặt vấn đề

Giáo dục (GD) có vai trò quan trọng trong việc phát triển kinh tế xã hội và xóa đói giảm nghèo. Hiện nay, học tập thường xuyên, học tập suốt đời để nâng cao trình độ, cập nhật kiến thức và kĩ năng là một yêu cầu tất yếu. Ở Thái Lan, trung tâm học tập cộng đồng (TTHTCĐ) được chính phủ xác định là nơi để mọi người có thể tiếp tục việc học theo hình thức GD không chính quy và phi chính quy. **Nghiên cứu kinh nghiệm phát triển TTHTCĐ của Thái Lan được thực hiện trong khuôn khổ đề tài “Xây dựng chuẩn đánh giá các TTHTCĐ” mã số VI2.2-2012.08, tài trợ bởi Quỹ Phát triển Khoa học và Công nghệ quốc gia (NAFOSTED), cho thấy một số kinh nghiệm có thể áp dụng vào thực tiễn Việt Nam.**

2. Quá trình hình thành TTHTCĐ ở Thái Lan

Các nhà GD khởi xướng ý tưởng thành lập TTHTCĐ ở khu vực miền núi vào năm 1982 để phát triển cộng đồng. TTHTCĐ thuộc về cộng đồng, tất cả các thành viên cộng đồng được khuyến khích tham gia vào các tổ chức GD để nâng cao chất lượng cuộc sống. Do đó, chiến lược chủ chốt thực hiện TTHTCĐ là sự tham gia và sở hữu của cộng đồng.

Từ tháng 5 năm 1998, Phòng GD Không chính quy thuộc Bộ GD Thái Lan đã thiết lập TTHTCĐ. Sau đó, TTHTCĐ phát triển mạnh mẽ, đến năm 2005 có 8057 TTHTCĐ được chia thành 6 khu vực: 1665 trung tâm thuộc các tỉnh phía Bắc, 3325 trung tâm thuộc các tỉnh vùng Đông Bắc, 1127 trung tâm thuộc các tỉnh khu vực miền Trung, 1127 trung tâm thuộc các tỉnh phía Nam, 490 trung tâm ở khu vực phía Tây, 298 trung tâm thuộc khu vực Bangkok. TTHTCĐ được thành lập nhằm mục tiêu cung cấp cơ hội cho công dân Thái, đặc biệt là những người sống ở khu vực nông thôn, được học tập thường xuyên, học tập suốt đời.

3. Nguyên tắc hoạt động

Ở Thái Lan, các TTHTCĐ thuộc về nhân dân, được tổ chức, quản lí (QL), điều hành bởi người dân và phục vụ lợi ích nhân dân. Nó được thành lập như một cơ sở GD thuộc mạng lưới GD không chính quy ở địa phương, phục vụ cho người dân ở khu vực nông thôn hay thành thị, QL bởi người dân địa phương trong việc cung cấp cơ hội học tập khác nhau góp phần phát triển cộng đồng, cải thiện và nâng cao chất lượng cuộc sống.

TTHTCĐ dành cho mọi công dân, thích nghi với nhu cầu của tất cả mọi người thông qua sự tham gia một cách tích cực và năng động của cộng đồng. Nó có các chức năng khác trong cộng đồng như phổ biến thông tin, phát triển cộng đồng, phối hợp và kết nối với các tổ chức thuộc chính phủ, phi chính phủ, liên kết các tổ chức truyền thống trong làng, xã,...

4. Đối tượng người học

Đối tượng người học của TTHTCĐ ở Thái Lan là tất cả các thành viên của cộng đồng bao gồm trẻ em, người lớn, người già, các nhóm thiệt thòi, những người trong độ tuổi đi học nhưng không có điều kiện học tập trong nhà trường chính quy,...

Ban QL TTHTCĐ tiếp cận với mọi đối tượng ở khu vực làng, xã trong mọi độ tuổi, đặc biệt là người lớn, người trưởng thành trong độ tuổi lao động nhằm tuyên truyền nâng cao nhận thức của họ. Tiếp cận tới từng

người học và các nhóm đối tượng khác nhau để xác định nhu cầu học tập, khuyến khích tham gia vào các hoạt động GD cũng như các hoạt động khác do TTHTCĐ tổ chức.

5. QL TTHTCĐ

Các trung tâm hoạt động thông qua việc tổ chức và QL bởi các thành viên cộng đồng để cộng đồng thực sự tham gia và làm chủ sở hữu TTHTCĐ. Vì vậy, các TTHTCĐ được mọi thành viên trong cộng đồng tạo điều kiện và hỗ trợ hoạt động. Đội ngũ tham gia tổ chức hoạt động GD cộng đồng chủ yếu là các tình nguyện viên của cộng đồng và các tổ chức của mạng lưới liên kết. Cơ chế QL TTHTCĐ ở Thái Lan có thể mô tả bằng sơ đồ dưới đây (Xem Sơ đồ 1).

6. Các chương trình và hoạt động GD của TTHTCĐ

Chương trình, nội dung học tập: Dựa trên quan điểm mọi người đều có cơ hội tiếp cận bình đẳng với GD, các TTHTCĐ cung cấp các chương trình trình GD đa dạng để đáp ứng nhu cầu học tập của mọi người dân trong cộng đồng. Các chương trình bao gồm:

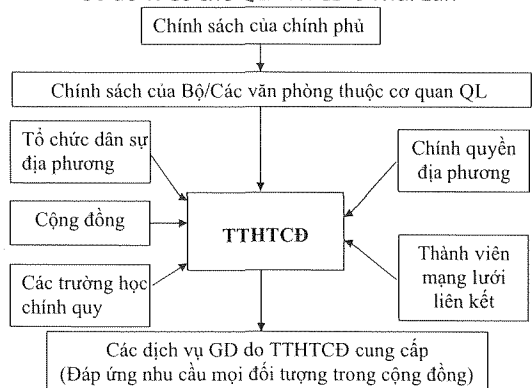
Các chương trình GD cho trẻ em từ 3-6 tuổi: Bên cạnh các cơ sở GD chính quy, TTHTCĐ phối hợp với chính quyền địa phương xây dựng chương trình GD cho trẻ em từ 3-6 tuổi không có điều kiện tham gia học tại các trường chính quy. Tuy nhiên, chương trình này chủ yếu được tổ chức thực hiện ở các TTHTCĐ ở khu vực miền núi.

Các chương trình xóa mù chữ: Đây là chương trình dành cho người lớn, người trưởng thành chưa biết đọc, biết viết và chương trình xóa mù chữ chức năng. Chương trình chủ yếu tổ chức tại các TTHTCĐ ở vùng núi cao, biên giới nhằm dạy tiếng Thái cho người dân tộc thiểu số. Song song với dạy xóa mù chữ là ghép GD kĩ năng sống.

Các chương trình GD cơ bản (GD tương đương): Chương trình dành cho đối tượng là người lớn, những người không có điều kiện để hoàn thành chương trình tiểu học và trung học cơ sở trong các trường học chính quy có thể tiếp tục học tập để nhận văn bằng, chứng chỉ của hệ thống GD.

Các chương trình đáp ứng nhu cầu cá nhân: TTHTCĐ tổ chức những hoạt động GD đáp ứng nhu cầu, sở thích của thành viên trong cộng đồng dưới hình thức tổ chức câu lạc bộ như: Câu lạc bộ văn nghệ, câu lạc bộ

Sơ đồ 1: Cơ chế QLTTHTCĐ ở Thái Lan

chăn nuôi, câu lạc bộ phát triển kinh tế, khởi nghiệp, kinh doanh nhỏ,...

Đào tạo kĩ năng nghề gắn với phát triển cộng đồng: Đây là loại hình chương trình đang phổ biến ở các TTHTCĐ của Thái Lan. Ban QL TTHTCĐ có trách nhiệm phối hợp với chuyên gia, các thành viên trong mạng lưới liên kết tổ chức xây dựng chương trình đào tạo nghề cho người lao động nông thôn, giúp người dân làm tốt hơn những nghề truyền thống hoặc có thêm những nghề phụ để tăng thu nhập, cải thiện chất lượng cuộc sống. TTHTCĐ có thể phối hợp để tổ chức đào tạo nghề phù hợp với từng cộng đồng như trồng nấm rơm, làm trứng vịt muối, bảo quản và chế biến các loại nông sản,...

Các chương trình GD kĩ năng sống cung cấp những kĩ năng cơ bản như kĩ năng giải quyết vấn đề, ra quyết định, thu thập và xử lí thông tin, lập kế hoạch và QL bản thân,...

TTHTCĐ thực hiện nhiệm vụ như một cơ sở tổ chức học tập bổ sung cho mọi người thông qua việc sử dụng nhiều phương tiện truyền thông GD cụ thể như: Tài liệu, sách giáo khoa, học liệu, băng cát sét, chương trình video và một số chương trình GD dành cho người lớn học tập.

7. Mạng lưới phối hợp, liên kết

Việc thành lập mạng lưới phối hợp, liên kết được quy định trong Mục 14 của Đạo luật thúc đẩy GD không chính quy và GD phi chính quy. Đạo luật đã quy định các vấn đề liên quan đến hình thành mạng lưới liên kết như: Việc sử dụng công nghệ thông tin và truyền thông, đài phát thanh và truyền hình GD, đài phát thanh địa phương, các trung tâm khoa học, các thư viện công cộng, viện bảo tàng, các trung TTHTCĐ và các nguồn tài nguyên học tập khác thúc đẩy học tập suốt đời và nâng cao chất lượng cuộc sống của mọi người. TTHTCĐ được thành lập để tổ chức các hoạt động học tập, phối hợp giữa các bên trong mạng lưới liên kết để thúc đẩy, hỗ trợ, cung cấp GD không chính quy và phi chính quy. TTHTCĐ có thể thành lập mạng lưới liên kết như sau:

- Tìm kiếm mạng lưới liên kết: Lập danh sách mạng lưới các tổ chức liên kết, xây dựng kế hoạch hợp tác, từ đó, công bố mạng lưới liên kết để người học biết. Mạng lưới liên kết này bao gồm: Các cơ quan của chính phủ, các ban ngành, công ti tư nhân, công ti nước ngoài, các tổ chức phi chính phủ, các trường học chính quy trên địa bàn,...

- QL và thúc đẩy hợp tác giữa các tổ chức nằm trong mạng lưới liên kết có văn bản ghi nhớ những thoả thuận về các vấn đề: Hỗ trợ nhân sự tham gia QL và điều hành TTHTCĐ, sử dụng cơ sở vật chất, quan hệ công chúng, ngân sách, thực hiện quá trình dạy học, phát triển chương trình học liệu và các công việc liên quan khác; thực hiện việc tham quan học tập, chia sẻ kinh nghiệm giữa các thành viên của mạng lưới liên kết.

- Tạo lập sự khích lệ, đồng viên: Khuyến khích các tổ chức huy động cá nhân và tổ chức liên kết tham gia

vào tổ chức các hoạt động GD ở TTHTCĐ; các cấp QL có những ưu tiên về quyền lợi cho người làm dịch vụ GD không chính quy, hỗ trợ các hoạt động của TTHTCĐ, các cơ sở thực hiện GD không chính quy và có chính sách phát triển nguồn lực cho các cơ sở đó.

8. Kết luận

Ở Thái Lan, TTHTCĐ được thành lập và phát triển mạnh mẽ, bền vững dựa trên nguyên tắc là của cộng đồng, do cộng đồng thành lập, tổ chức QL và vận hành dựa trên cộng đồng, mọi hoạt động của trung tâm đều gắn với cộng đồng, mọi thành viên trong cộng đồng đều có trách nhiệm tham gia tổ chức và QL. Cơ quan QL GD không chính quy các cấp có vai trò tạo điều kiện, tư vấn và hỗ trợ các hoạt động GD thông qua sự phối hợp với các ngành, tổ chức dân sự trong cộng đồng khác nhau, các tổ chức của chính phủ và phi chính phủ.

Các TTHTCĐ thiết lập và xây dựng mạng lưới liên kết ngay từ khi thành lập, kí văn bản ghi nhớ giữa các thành viên trong mạng lưới, quy định trách nhiệm của từng thành viên. Vì vậy, trong quá trình tổ chức hoạt động, mọi thành viên đều có trách nhiệm tham gia. Bên cạnh đó, vai trò, trách nhiệm của các bộ, ngành, các tổ chức, doanh nghiệp và TTHTCĐ trong việc cung cấp cơ hội học tập được thể chế hóa trong đạo luật "Thúc đẩy GD không chính quy" nên TTHTCĐ ở Thái Lan phát triển bền vững, thể hiện được vai trò trong việc cung cấp cơ hội học tập suốt đời cho mọi người.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1]. *Ministry of Education of Thailand*, (2008), ONFEC Annual report.
- [2]. *Ministry of Education of Thailand*, (2008), The Non-formal and Informal Education Promotion Act.
- [3]. *Office of the Non-Formal and Informal Education*, (2008), Thailand's Situation Analysis of CLC.
- [4]. Wisanee Siltragool, (2007), *Thailand Non-Formal education*, UNESCO Bangkok.

SUMMARY

In Thailand, learning community centers are identified as places that people can continue their education in form of non-formal education. The survey and assessment of community needs and individual learning needs are key factors to planning, program development, and material development, courses open to satisfy learning needs of people. Besides, role and responsibilities of ministries, agencies, organizations and businesses to provide learning opportunities has attracted people to participate in continuing education and lifelong learning.

Keywords: Learning community centers; education; experience.

LỜI CẢM ƠN

Tất cả các bài viết đăng trên Tạp chí Khoa học Giáo dục Số 119 đều được phản biện kín theo một quy trình rất chặt chẽ, khách quan.

Bên cạnh sự giúp đỡ của Hội đồng Biên tập, Tạp chí Khoa học Giáo dục xin trân trọng cảm ơn các nhà khoa học, các chuyên gia thuộc nhiều lĩnh vực nghiên cứu khoa học của Viện Khoa học Giáo dục Việt Nam, bao gồm: PGS.TS. Nguyễn Tiến Hùng; PGS.TS. Vũ Trọng Rỹ; PGS.TS. Đỗ Tiến Đạt; PGS.TS. Phan Văn Nhân; PGS.TS. Nguyễn Đức Quang; PGS.TS. Nguyễn Thị Hạnh; PGS.TS. Vương Thị Thanh Hương; PGS.TS. Nguyễn Đức Minh; TS. Nguyễn Thị Phương Thảo; TS. Nguyễn Thị Hồng Vân; TS. Trần Thị Hiền Lương đã rất nhiệt tình giúp đỡ về mặt nội dung để Tạp chí Khoa học Giáo dục xuất bản thành công số báo này.

Trân trọng!